

Latvijas Bankas noteikumu projekta "Fonda kopējā riska un riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanas noteikumi" anotācija

Nosaukums	Fonda kopējā riska un riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanas noteikumi
Dokumenta veids	Latvijas Bankas noteikumi
Izdošanas pamatojums	Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likuma (turpmāk – Likums) 66. panta 8. ¹ daļa un 78. panta septītā daļa
Mērķis un būtība	<p>Ieguldījumu fondu darbību regulējošās prasības izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija direktīvas 2009/65/EK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) (turpmāk – Direktīva 2009/65/EK), kuras prasības ir pārņemtas ar Likumu. Lai skaidrotu Direktīvas 2009/65/EK normu piemērošanu, Eiropas Komisija 2010. gada 1. jūlijā apstiprināja Komisijas direktīvu 2010/43/ES, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2009/65/EK attiecībā uz organizatoriskajām prasībām, interešu konfliktiem, profesionālo ētiku, riska pārvaldību un starp depozitāriju un pārvaldības sabiedrību noslēdzamās vienošanās saturu (turpmāk – Direktīva 2010/43/ES). Šajā Eiropas Komisijas normatīvajā aktā papildus citām normām noteiktas arī prasības ieguldījumu fonda (turpmāk – fonds) kopējā riska, riska darījumu apmēra ar darījumu partneri un darījumu koncentrācijas riska apmēra ar vienu emitentu vai darījumu partneri aprēķināšanai.</p> <p>Direktīvā 2010/43/ES nav noteikta detalizēta riska darījumu apmēra un kopējā riska aprēķināšanas kārtība, tādēļ, lai nodrošinātu vienveidīgu normu piemērošanu fondiem visās Eiropas Savienības dalībvalstīs:</p> <p>1) Eiropas Vērtspapīru regulatoru komiteja (kuras tiesību pēctecību nodrošina Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde) 2010. gada 28. jūlijā publiskoja pamatnostādnes (CESR/10-788) PVKIU riska novērtēšanai un kopējā riska un darījuma partnera riska aprēķināšanai;</p> <p>2) Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde 2012. gada 23. martā publiskoja pamatnostādnes (ESMA/2012/197) kompetentajām iestādēm un PVKIU ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām par riska novērtēšanu un kopējā riska aprēķināšanu noteikta veida strukturētiem fondiem (turpmāk 1. un 2. punktā minētās kopā – Pamatnostādnes).</p> <p>Pamatnostādnes nosaka fonda kopējā riska, riska darījumu apmēra ar darījumu partneri un darījumu koncentrācijas riska apmēra ar vienu emitentu vai darījumu partneri aprēķināšanas pamatprincipus un sniedz piemērus aprēķina piemērošanai. Pamatnostādnes ir pieejamas angļiski.</p> <p>Pamatojoties uz Likumā noteikto deleģējumu un Latvijas Bankas tiesībām, ar mērķi pilnveidot fonda kopējā riska, riska darījumu apmēra ar darījumu partneri un darījumu koncentrācijas riska apmēra ar vienu emitentu vai darījumu partneri aprēķinu, t. sk. saskaņā ar Pamatnostādņu prasībām, un vienlaikus lai pārņemtu Direktīvas 2010/43/ES 41.–43. pantā noteiktās normas (skat. anotācijas pielikumu), kā arī lai noteiktu vienotu kārtību Likuma 66. pantā minētā kopējā riska un riska</p>

darījumu apmēra ierobežojumu kontrolei, Latvijas Banka ir izstrādājusi noteikumu projektu "Fonda kopējā riska un riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanas noteikumi" (turpmāk – noteikumu projekts).

Līdz šim fonda kopējā riska, riska darījumu apmēra ar darījumu partneri un darījumu koncentrācijas riska apmēra aprēķināšanas kārtību regulēja Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (kuras tiesību pārņēmēja ir Latvijas Banka) 2020. gada 1. septembra normatīvie noteikumi Nr. 147 "Fonda kopējā riska un riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanas normatīvie noteikumi", kuri ar noteikumu projekta spēkā stāšanos zaudēs spēku.

Noteikumu projekta prasības būs saistošas Latvijā reģistrētām ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām, aprēķinot ieguldījumu fonda kopējā riska apmēru, riska darījumu apmēru ar darījumu partneri un darījumu koncentrācijas riska apmēru.

Noteikumu projekta regulējumā ietverts turpmāk minētais:

- 1) darījumu koncentrācijas riska, riska darījumu apmēra ar darījumu partneri, specifiskā un vispārējā tirgus riska, gadījuma riska, kā arī citu riska apmēra noteikšanas metodikai nozīmīgu jēdzienu skaidrojumi;
- 2) prasība fonda kopējā riska aprēķināšanai izmantot vienu no divām pamata metodēm – saistību metodi vai riskam pakļautās vērtības metodi. Ja sabiedrība nolemj piemērot riskam pakļautās vērtības metodi, tai vienlaikus jāizvēlas, kuru no divām iespējamām metodēm – relatīvās riskam pakļautās vērtības metodi vai absolūtās riskam pakļautās vērtības metodi – tā izmantos un turpmāk darīs to konsekventi;
- 3) prasības saistību metodes izmantošanai fonda kopējā riska noteikšanā, t. sk. riska vērtības noteikšanai standarta atvasinātajiem finanšu instrumentiem, pārvedamos vērtspapīros un naudas tirgus instrumentos ietvertajiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem un nestandarta atvasinātajiem finanšu instrumentiem, savstarpējā ieskaita un riska ierobežošanas pasākumu piemērošanai, darījumu fonda ieguldījumu portfeļa efektīvas vadības nodrošināšanai riska vērtēšanai, kā arī saistību metodes piemērošanai strukturētajiem fondiem;
- 4) prasības riskam pakļautās vērtības (relatīvās vai absolūtās) metodes izmantošanai fonda kopējā riska noteikšanā, t. sk. minimālās kvantitatīvās prasības, prasības riskam pakļautās vērtības modelim, prasības atpakaļejošām pārbaudēm un stresa testēšanai, kvalitatīvās prasības, kā arī informācijas atklāšanas un Latvijas Bankai sniedzamās informācijas prasības;
- 5) prasības riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanai;
- 6) prasības darījumu koncentrācijas riska apmēra ar vienu emitentu vai darījumu partneri aprēķināšanai;
- 7) optimizēts noteikumu saturs, paredzot strukturēta fonda prospekta sagatavošanas prasību iekļaut noteikumos par prasībām ieguldījumu fondu ieguldījumu objektiem, darījumiem un noteiktas darbības veida fondiem, kuri turpmāk aizstās Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 4. augusta normatīvos noteikumus Nr. 115 "Normatīvie

	noteikumi par prasībām ieguldījumu fondu ieguldījumu objektiem, darījumiem un noteiktas darbības veida fondiem".
Leģitīmais mērķis	<p>Nosakot tirgus dalībniekiem prasības un veicot prasību ievērošanas pārbaudes, Latvijas Banka nodrošina tai ar Likumu un Latvijas Bankas likumu noteiktā pienākuma veicināt ieguldītāju interešu aizsardzību un finanšu tirgus ilgtspējīgu attīstību un stabilitāti izpildi, kā arī izpilda likumdevēja uzlikto pienākumu noteikt kopējā riska un riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanas kārtību.</p> <p>Noteikumu projekts nepieciešams, lai panāktu vienotu tirgus dalībnieku izpratni un pieeju regulējošo prasību interpretācijai un piemērošanai, respektīvi, fonda kopējā riska, riska darījumu apmēra ar darījumu partneri un darījumu koncentrācijas riska apmēra ar vienu emitentu vai darījumu partneri aprēķināšanai, vienlaikus kontrolējot Likumā attiecīgajiem darījumiem noteikto ierobežojumu ievērošanu.</p>
Samērīgums	<p>Nosakot tirgus dalībniekiem vienotas prasības fonda kopējā riska, riska darījumu apmēra ar darījumu partneri un darījumu koncentrācijas riska apmēra ar vienu emitentu vai darījumu partneri aprēķināšanai, tiek nodrošināta vienota tirgus dalībnieku izpratne un pieeja regulējošo prasību interpretācijai un piemērošanai. Ja tirgus dalībnieki neveic riska apmēra pārvaldīšanu atbilstoši vienotām prasībām, tas var ietekmēt tirgus dalībnieku aprēķina rezultātu pareizību un attiecīgi to darbību regulējošajās prasībās noteikto ierobežojumu izpildi, radīt operacionālo un reputācijas risku. Lai nodrošinātu ieguldītāju interešu aizsardzību un finanšu tirgus stabilitāti, ir būtiski pēc iespējas mazināt un novērst minētos riskus. Līdz ar to atbilstošākais veids, kā noteikt tirgus dalībniekiem vienotas prasības, ir izdot tirgus dalībniekiem saistošus noteikumus. Citas alternatīvas jautājuma neregulēšanai un vienotu prasību noteikšanai nebūtu efektīvas un nesasniegtu izvirzīto mērķi tādā pašā līmenī (kvalitātē), jo nenodrošinātu normu vienveidīgu piemērošanu.</p> <p>Izraugoties piemērotāko līdzekli leģitīmā mērķa sasniegšanai, Latvijas Bankas vērtējumā nebūtu atbilstoši izdot, piemēram, zemāka līmeņa normatīvos aktus, kuri nebūtu tirgus dalībniekam juridiski saistoši. Turklāt noteikumu projekta izstrādi pilnvarojošās normas skaidri norāda uz noteikumu izstrādi. Vienlaikus ar noteikumu projektu tiek noteiktas prasības, kuras Latvijas Bankai uzraudzības ietvaros ir tiesības kontrolēt un nepieciešamības gadījumā par konkrētu prasību pārkāpumu piemērot tirgus dalībniekam korektīvos pasākumus vai sankcijas.</p> <p>Ņemot vērā iepriekš minēto, sabiedrības ieguvums būs lielāks par papildu slogu un resursu ieguldījumu (ņemot vērā jau esošās prasības), kas konkrētajam tirgus dalībniekam varētu rasties ar uzliktajiem pienākumiem, un tos atsver sagaidāmie ilgtermiņa ieguvumi stabilākas finanšu sektora darbības veidā. Noteikumu projekts kopumā un tajā ietvertās tiesību normas atbilst samērīguma principam, jo, pirmkārt, ar noteikumu projekta prasību ieviešanu tiek sasniegts leģitīmais mērķis (citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība) un, otrkārt, nav iespējams pēc būtības īstenot citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzību ar citiem līdzekļiem, kā arī nepastāv tādi</p>

	alternatīvi līdzekļi, ar kuriem legītīmo mērķi varētu sasniegt tādā pašā kvalitātē.
Spēkā stāšanās	Nākamajā dienā pēc publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".
Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	Noteikumu izdošana nerada ietekmi uz Latvijas Bankas budžetu.
Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	Ar noteikumu projektu netiek ieviestas jaunas prasības, procedūras vai kārtība fonda kopējā riska, riska darījumu apmēra ar darījumu partneri un darījumu koncentrācijas riska apmēra ar vienu emitentu vai darījumu partneri aprēķināšanai, saglabājot šobrīd spēkā jau esošās prasības, kuras noteiktas Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 1. septembra normatīvajos noteikumos Nr. 147 "Fonda kopējā riska un riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanas normatīvie noteikumi". Līdz ar to papildu administratīvo slogu un jaunas administratīvās izmaksas noteikumu projekts tirgus dalībniekiem nerada.
Saistītie dokumenti	Līdz ar noteikumu projekta stāšanos spēkā spēku zaudēs Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 1. septembra normatīvie noteikumi Nr. 147 "Fonda kopējā riska un riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanas normatīvie noteikumi".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Noteikumu projekts nav jāsaskaņo ar Eiropas Centrālo banku.
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	Noteikumu projekts tika publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļā "Sabiedrības līdzdalība", un līdz 2023. gada 11. oktobrim sabiedrībai bija iespēja iesaistīties tā apspriešanā. Vienlaikus par noteikumu projektu un notiekošo sabiedrības līdzdalību tika informēta Latvijas Finanšu nozares asociācija. Noteikumu projekts tika iesniegts izskatīšanai Latvijas Bankas konsultatīvās finanšu tirgus padomes sēdē.
Saskaņošanas rezultāti	Sabiedrības līdzdalības rezultātā par noteikumu projektu netika saņemti iebildumi vai priekšlikumi. Līdz ar to noteikumu projekts ir saskaņots bez priekšlikumiem vai iebildumiem. Latvijas Bankas konsultatīvās finanšu tirgus padomes sēdē 2023. gada 15. novembrī par noteikumu projektu netika saņemti viedokļi, vērtējumi vai priekšlikumi. Līdz ar to tika atbalstīta noteikumu projekta iesniegšana apstiprināšanai Latvijas Bankas padomē.

Eiropas Savienības tiesību aktu pārņemšanas/ieviešanas tabula

Latvijas Bankas noteikumu projekta nosaukums: "Fonda kopējā riska un riska darījumu apmēra ar darījumu partneri aprēķināšanas noteikumi"
(turpmāk – projekts)

Eiropas Savienības tiesību akta nosaukums: Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 1. jūlija direktīva 2010/43/ES, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2009/65/EK attiecībā uz organizatoriskajām prasībām, interešu konfliktiem, profesionālo ētiku, riska pārvaldību un starp depozitāriju un pārvaldības sabiedrību noslēdzamās vienošanās saturu (turpmāk – Direktīva 2010/43/ES)

Eiropas Savienības tiesību akta pants, punkts vai apakšpunkts, kurā paredzētās prasības Latvijā jāizpilda (Norāda pēc iespējas konkrētāku teksta vienību)	Projekta punkts vai apakšpunkts, kas izpilda A ailē minēto prasību (Norāda pēc iespējas konkrētāku teksta vienību)	Vai A ailē minētā prasība ar B ailē minēto projekta punktu vai apakšpunktu tiek izpildīta pilnībā vai daļēji? (Ja daļēji, norāda, kur un kā ir vai tiks nodrošināta prasības pilnīga izpilde)	Vai B ailē norādītais projekta punkts vai apakšpunkts paredz stingrākas prasības, nekā A ailē minētā prasība (Ja paredz stingrākas prasības, norāda pamatojumu šādu stingrāku prasību nepieciešamībai)	Vai A ailē minētā prasība ir jāizpilda obligāti? (Ja Eiropas Savienības tiesību akts paredz izvēles iespēju, norāda, vai un kādēļ šī rīcības brīvība Latvijā ir vai nav jāizmanto)	Vai A ailē minētais Eiropas Savienības tiesību akts paredz dalībvalsts paziņošanas pienākumu Eiropas Savienības institūcijām? (Ja paredz, norāda, kas un kādā termiņā šo paziņošanas pienākumu izpildīs)
A	B	C	D	E	F
Direktīvas 2010/43/ES 41. panta 1. punkts	Projekta 4. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	Pēc noteikumu apstiprināšanas un

Direktīvas 2010/43/ES 41. panta 2. punkts	Projekta 11. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" Finanšu ministrijai tiks nosūtīts paziņojums par Direktīvas 2010/43/ES attiecīgo pantu ieviešanu.
Direktīvas 2010/43/ES 41. panta 3. punkts	Projekta 4. un 6. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 41. panta 4. punkts	Projekta 36. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 42. panta 1. punkts	Projekta 12. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 42. panta 2. punkts	Projekta 16. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 42. panta 3. punkts	Projekta 27. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 42. panta 4. punkts	Projekta 3.7. apakšnodaļa	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 42. panta 5. punkts	Projekta 15. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 43. panta 1. punkts	Projekta 2.7. apakšpunkts un 100. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 43. panta 2. punkts	Projekta 99. un 100. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 43. panta 3. punkts				Direktīvas 2010/43/ES 43. panta 3. punkts paredz dalībvalstīm rīcības brīvību atļaut pārvaldības sabiedrībām samazināt	

				<p>PVKIU pakļautību darījumu partnera riskam atvasinātu ārpusbiržas instrumentu darījumā, saņemot nodrošinājumu. Saņemtajam nodrošinājumam ir jābūt pietiekami likvīdam, lai to ātri varētu pārdot par cenu, kas daudz neatšķiras no nodrošinājuma pirmspārdošanas vērtējuma.</p> <p>Projektā ir paredzēts izmantot šo rīcības brīvību un nepiemērot normu, lai nodrošinātu piesardzīgāko pieeju riska limitu, kas izriet no regulētā tirgū netirgotiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem, pārvaldīšanai.</p>	
Direktīvas 2010/43/ES 43. panta 4. punkts	Projekta 101. un 102. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	

Direktīvas 2010/43/ES 43. panta 5. punkts	Projekta 103.3. apakšpunkts un 105. punkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	
Direktīvas 2010/43/ES 43. panta 6. punkts	Projekta 103.4. apakšpunkts	Izpilda pilnībā	Nē	Jā	